

OLIMPIADA NAȚIONALĂ DE LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ

Etapa locală
28 februarie 2025
Clasa a V-a

Varianta 1

- Toate subiectele sunt obligatorii.
- Timpul efectiv de lucru este de trei ore.
- Punctajul total este de 100 de puncte.

Citește fiecare dintre textele date pentru a putea răspunde la cerințele formulate:

A.

„Cercul Struțki a plecat.

A încărcat în trenul alb cuștile cu animale, pânza cortului împachetată, pereții grajdurilor, care se desfac și se strâng, cum se desfac și se strâng căsuțele de carton ale jucăriilor.

În urmă a rămas un loc gol și urât.

Mai mirosea încă a grajd și a animale. Câțiva copii dau târcoale să vadă urmele însemnate pe pământ. Printre dânșii se află și Petruș. Se uită și el cu părere de rău.

Aici e umbra bătătorită și rotundă a arenei. Dincoace era intrarea. Dincolo, menajeria.

Ninge cu fulgi mari deasupra. Până mâine, zăpada are să acopere tot. Copiii, cuprinși acum de mâhnire la amintirea cercului plecat, au să se înveselească din nou și au să se bată cu bulgării. Au să zidească cu mâinile înghețate cetății și oameni de zăpadă.

Ba chiar Petruș și-a pus de pe acum în gând să-și cheme a doua zi tovarășii de joacă și să facă împreună un urs alb de zăpadă: Fram, ursul polar.

Așa cum era el și cum îl iubeau toți! Așa cum se ridica în două labe: uriaș, blând și bun, cu botul în care prindea portocale din zbor și cu ochii lui mici, de cărbune.

În oraș, toată lumea s-a întors la treburile și la necazurile sale. Se apropiau sărbătorile.

Unii aleargă după bani pentru haine groase de iarnă. Alții își ung schiurile și se pregătesc să plece la sporturile de iarnă. Copiii nu se mai satură privind cu jind la vitrinele pline de jucării și de cărți: jucării și cărți de care nu toți au parte.

Când cei de acasă l-au iscodit pe Petruș cam la ce carte s-a uitat mai îndelung la vitrine, el a răspuns repede, mărturisind așa tot ce-i stătea pe inimă:

— Am văzut o carte despre urșii albi și despre viața lor în ghețurile polare!

Tatăl lui Petruș a zâmbit îngăduitor, pe sub mustață:

— Te pomenești că vrei și tu să te faci dresor de animale?

— Nu, tată! a răspuns Petruș, dar aș vrea să mă fac explorator polar... Grozav aș dori să știu ce scrie în cărțile acelea din vitrina librăriei.

— Vom vedea, Petruș! Dacă așa stă treaba, vom vedea! spuse tatăl băiatului, hotărât să-i facă rost de bani cu orice preț și să-i cumpere o carte.

Dar până atunci a prins să bânuie prin oraș o epidemie de iarnă, cu răceală și tuse. Mulți copii zac în pat în loc să se joace afară, bucurându-se de ghețuș, de patinaj, de cetățile de zăpadă.

Bolnavă e și fetița cu ochii albaștri și cu buclele bălane.(...)

— Nu este nimic grav! rosti doctorul, după ce se uită la termometru, îl scutură și îl închise în tubul de metal. Are o gripă ușoară... Tot orașul e plin de gripă. Căldura asta are să mai crească puțin. Să nu vă speriați! Într-o săptămână are să se ridice din pat. În zece zile, o puteți lăsa să se joace afară.

Au răsuflet cu ușurare atât mama fetiței, cât și bunicul. (...)

După o săptămână, copila s-a înzdrăvenit. Iar după alte câteva zile a căpătat învoire să iasă din casă.

Ce frumos ninge, cu fulgi care fluturau în văzduh, și ce plăcut era aerul rece, care înțepă nările ca sifonul!

Într-o zi, pe stradă, se oprise să se uite la un afiș vechi de pe zid. Era un afiș al Circului Struțki, unde se zărea la mijloc chipul lui Fram, făcând un salut voios ca în zilele lui cele bune.

— Bietul Fram! auzi ea la spate un glas de copil.

S-a întors repede. Și s-a bucurat, recunoscând pe băiețelul din seara reprezentației de adio la circ. Petruș a recunoscut-o și el pe fetița cu bucle bălane și cușmulița albă.

— Îți mai aduci aminte de mine? întrebă băiatul.

— Da, de la circ, în seara cu Fram! răspunse fetița. Bietul Fram!

— Cum de nu te-am mai văzut de-atunci?

— Am fost bolnavă! spuse Lilica. Tare-i urât să stai în pat!

— Da, e urât! o plânse Petruș, măcar că el nu stătuse niciodată în pat, ca să știe cât e de urât.

— Noroc că bunicul mi-a dat cărți cu poze să mă uit în ele. Știi? Mi-a dat și una cu urși albi...

Petruș se însufleți deodată:

— Are o carte despre urși albi? întrebă el cu neastâmpăr.

— Are mai multe... Dar de ce întrebi?

— Întreb fiindcă aș dori așa de mult să citesc și eu o carte despre urși albi!... Am căpătat de la tata în dar de Anul Nou o carte despre expedițiile polare. Dar despre urși albi nu se mai găsesc cărți în librăriile de la noi. Au fost și le-au luat alții. Și, chiar dacă ar mai fi, sunt prea scumpe pentru punga noastră.

Fetița a stat pe gânduri.

Se uită cu drag la băiețușul cu ochi sclipitori și cu nasul cam cărn. (...), căruia îi râdeau ochii. Tropăia doar din picioare, ca atunci când strigau toți împreună:

— Vrem Fram!

— Vrem Fram!

Aducându-și aminte de seara de atunci, fetița rosti prietenește într-un târziu:

— Știi ce? Am să vorbesc eu cu bunicul. Vino la noi, să-ți împrumute cărți câte poțești.

— Crezi că se poate?

— Cum să nu se poată? Vorbesc eu... Bunicului îi plac copiii care citesc. Știi că a fost profesor?

— Da... Și zici că are multe cărți despre animale?

— Tot felul! Dacă-ți spun eu... Cărți despre animalele de la noi și din alte părți...

Despre toate animalele pe care le-am văzut la Circul Struțki.

Petruș a micșorat ochii. Se frământa de neastâmpăr în ninsoare.(...)"

Cezar Petrescu, *Fram, ursul polar*

B. „...Vecinii mei de aici, de la Mallul Big Top, știu să facă o mulțime de giumbușlucuri. Toți sunt mai educați și mult mai bine dresați decât mine.

Am o vecină care joacă baseball, deși e doar o găină. Altul conduce o mașină de pompieri, în ciuda faptului că e un iepure.

Am avut odată o vecină – o focă alunecoasă și grijulie – care putea să țină o bilă pe vârful nasului de dimineața până seara. Glasul ei suna ca lătratul unui câine legat afară într-o noapte geroasă.

Copiii își puneau dorințe și aruncau cu monede în bazinul ei. Străluceau acolo, pe fund, ca niște pietricele de aramă.

Într-o zi, focii i-a fost foame – ori poate că i se urăse de toate – și atunci a înghițit o sută de penny.

Mack ne-a spus că o să se facă bine. S-a înșelat.

Mack a intitulat spectacolul nostru: „Cel mai mic Big Top de pe pământ.” Zi de zi, la două, la patru și la șapte, ne trezim cu oameni care-și fac vânt cu evantaiul, beau suc și aplaudă. Bebelușii plâng. Mack pedalează pe o bicicletă ridicol de mică, în costum de clovn. Un câine pe nume Snickers călărește pe spinarea Stellei. Stella șade pe un scaun. E un scaun deosebit de rezistent.

Eu nu fac giumbușlucuri. Mack zice că e suficient să fiu acolo.

Stella mi-a spus că există trupe de circ care umblă dintr-un oraș într-altul. Au acrobați care atârână de frânghii fixate în vârful cortului. Au lei care-și arată colții strălucitori atunci când rag și lungi șiruri de elefanți care se țin cu trompa unii de coada altora. Se spune că privesc mereu drept înainte, ca să nu-i vadă pe oamenii care vin să se holbeze la ei.

Circul nostru nu se mișcă din loc. Suntem mereu aici, ca un animal bătrân care nu mai are putere să tragă la jug.

După ce spectacolul nostru se termină, oamenii se reped la magazine. Un magazin e un loc unde oamenii cumpără lucruri de care au nevoie pentru a supraviețui. (...)

Toată ziua mă uit la oamenii care scormonesc prin magazine. Își trec hârtiile acelea verzi, uscate ca iasca și mirosind a mii de mâini, de la unul la altul, în fiecare zi. (...)

cea mai singuratică gorilă din lume

Atunci când s-a construit, Mallul Big Top mirosea a vopsea și a fân proaspăt, iar oamenii se înghesuiau să-l viziteze din zori și până-n seară. Se scurgeau pe lângă domeniul meu ca buștenii pe lângă un râu liniștit.

De la o vreme însă, avem și zile întregi când nu vine nimeni la mall. Mack zice că-l îngrijorează treaba asta. Îmi spune că nu mai sunt drăgălaș. Îmi zice: „Ivan, bătrâne, ți-ai pierdut farmecul. Pe vremuri erai o super-atracție.”

E drept că unii dintre vizitatorii mei nu mai petrec atâta timp cu mine ca înainte. Se chiorăsc prin geamul de sticlă, plescăie și se încruntă când văd că mă uit la televizor. Îi aud spunând „Pare atât de singur”.

Nu demult, la geamul meu a apărut un băiețel. Obrajii moi și roșii îi erau plini de lacrimi. „Cred că e cea mai singuratică gorilă din lume” a spus el, apucând și mai strâns mâna maică-sii.

În astfel de momente, mi-aș dori ca oamenii să mă poată auzi așa cum îi aud eu pe ei.

Nu-i atât de rău, am vrut să-i răspund copilului. Dacă îți dai timp suficient, te înveți cu aproape orice.”

Katherine Applegate, *Ivan cel Fără de Seamăn*,
traducere din limba engleză de Christina Anghelina

C. Interzicerea folosirii animalelor în circuri

„Tot mai multe orașe, state și țări au interzis folosirea animalelor în circuri, atât din considerente de securitate publică, cât și din cauza felului în care sunt tratate animalele. Tot mai des întâlnită e și interzicerea bastoanelor de dresaj (*bullhooks*).

Sub presiunea opiniei publice, circuri celebre precum Ringling Brothers – cel mai mare circ din Statele Unite ale Americii – și Barnum&BaileyCircus au eliminat folosirea elefanților în circuri în 2016.

Mai mult, în 2017, RinglingBrothers a anunțat că se încheie din cauza scăderii cererii și vânzărilor de bilete – un succes major pentru drepturile animalelor.

În anul 2009, Bolivia a devenit prima țară din lume care a interzis complet folosirea animalelor în circuri (atât animalele sălbatice, cât și cele domesticite). Grecia, Croația, Malta și Cipru au interzis și ele circul cu orice fel de animale – sălbatice sau domesticite.

Alte țări precum Peru, Paraguay, Columbia, dar și țări europene precum Belgia (2013), Bulgaria, Bosnia-Herzegovina, Olanda (2015), Austria, Slovenia au interzis exploatarea animalele sălbatice în circuri. Majoritatea țărilor europene au interzis total sau parțial folosirea animalelor în circuri.

România, în urmă față de alte țări, abia în 2017 a interzis circul cu animale sălbatice. În țara noastră este permisă în continuare exploatarea cailor, a câinilor, a anumitor păsări exotice și a delfinilor din delfinarii.

Animale sălbatice, animale domesticite

Circurile folosesc atât animale sălbatice cât și animale domesticite precum cai, ponei, câini, capre și pisici. Multe din țările care au luat măsuri împotriva circului cu animale au interzis exploatarea animalelor sălbatice, permițând în continuare folosirea animalelor domesticite. Asta nu înseamnă că animalele domesticite nu suferă în circuri și că ele nu au nevoie de protecție. Au fost observate tulburări de comportament și tulburări psihice și în cazul cailor și poneilor. Toate animalele sunt abuzate psihic în cadrul sesiunilor de dresaj, toate sunt ținute în spații înguste incompatibile cu nevoile de bază ale acestora, toate sunt private de libertate.

Cercul fără animale

Cererea publicului pentru circul alternativ, cu numere executate exclusiv de oameni, continuă să crească. Cirque du Soleil, cel mai bun circ din lume, și Cercul Chinezesc de Stat nu exploatează animale în niciunul dintre spectacolele lor. „Privind spre viitor, constatăm că toate circurile se îndreaptă spre realizarea spectacolelor fără animale. În ultimii 20 de ani, atât din cauza reglementărilor legislative, cât și a percepției publicului, numerele cu animale au început să devină învechite și depășite.” – James Hamid Sr., director de circ.

Alternative etice și mai educative pentru a învăța copiii despre animale sunt filmele documentare, enciclopediile, vizitarea rezervațiilor naturale și a sanctuarelor (cum ar fi Sanctuarul de urși de la Zărnești).”

[\(https://veganinromania.ro/circ-2/\)](https://veganinromania.ro/circ-2/)

SUBIECTUL I

20 de puncte

Scrie, pe foaia de concurs, numărul cerinței și litera corespunzătoare răspunsului corect:

1. În structura „seara reprezentației” există următoarele sunete (C = consoană, V = vocală, S = semivocală):

- a) C, V, V, C, V, C, V, C, C, S, C, V, C, C, V, C, V, S, V
- b) C, V, V, C, V, C, V, C, C, S, C, V, C, C, V, C, V, V, S
- c) C, V, S, C, V, C, V, C, C, V, C, V, C, C, V, C, V, S, V
- d) C, S, V, C, V, C, V, C, C, V, C, V, C, C, V, C, V, V, S

2 puncte

2. Aparțin aceluiași câmp lexical al circului toate cuvintele din seria:

- a) „animale”, „grajd”, „menajeria”;
- b) „bătătorită”, „circului”, „prindea”;
- c) „bucurându-se”, „ghețuș”, „patinaj”;
- d) „explorator”, „ghețuri”, „se pregătesc”.

2 puncte

3. Sinonimele potrivite pentru sensul din text al cuvintelor subliniate în fragmentul: „Se spune că privesc mereu drept înainte, ca să nu-i vadă pe oamenii care vin să se holbeze la ei.” sunt, în ordine:

- se aude, se mișcă, să se zgâiască.
- se prezintă, se deplasează, să se supere.
- se aude, ajung, să râdă.
- se zice, întotdeauna, să privească.

2 puncte

Scrie, pe foaia de concurs, răspunsurile la cerințele de mai jos:

4. Menționează numărul de sunete din cuvintele: „giumbușlucuri”, „înghesuim”. **2 puncte**

5. Selectează, din ultimele două alineate ale textului **A**, un verb la timpul perfect compus și un verb la timpul prezent. **2 puncte**

6. Alcătuieste un enunț în care verbul „a avea” să aibă altă valoare decât cea din secvența dată: „— Am văzut o carte despre urșii albi și despre viața lor în ghețurile polare!”, pe care o vei preciza. **2 puncte**

7. Transcrie, din fragmentul următor, un predicat verbal: „De la o vreme, însă, avem și zile când nu vine nimeni la mall.” **2 puncte**

8. Scrie un enunț asertiv, în care verbul „a vrea” să fie auxiliar. **2 puncte**

9. Transcrie cuvintele care conțin *i* „șoptit” din secvența: „Tot mai multe orașe, state și țări au interzis folosirea animalelor în circuri.” **2 puncte**

10. Rescrie enunțul, corectând greșelile de orice natură: *Deasemenea, poți lua legătura cu publicațiile și cu televiziunile locale, pentru a le sugera să abordeze subiectul abuzurilor față de animale.* **2 puncte**

SUBIECTUL al II-lea

40 de puncte

Scrie, pe foaia de concurs, în enunțuri, răspunsurile pentru cerințele de mai jos:

1. Prezintă, în 30-50 de cuvinte, părerea directorului de circ, din textul **C**, referitoare la circul fără animale. **6 puncte**

2. Formulează trei idei principale din primele trei alineate ale textului **A**. **6 puncte**

3. Menționează o trăsătură morală a lui Petruș (personaj din textul **A**), ilustrând-o cu o secvență corespunzătoare. **6 puncte**

4. Transcrie, din fragmentul subliniat în textul **B**, o figură de stil, pe care o vei preciza. **6 puncte**

5. Prezintă în 50-80 de cuvinte, o temă comună a celor trei texte, valorificând câte o secvență relevantă din fiecare. **8 puncte**

6. Formulează, în 50-70 de cuvinte, mesajul textului **C**. **8 puncte**

SUBIECTUL al III-lea

40 de puncte

Imaginează-ți că ai participat la un spectacol de circ.

Scrie un text narativ, de minimum 150 de cuvinte, în care să relatezi o întâmplare nostimă, de la acest spectacol, la care participă Fram, ursul polar și Ivan cel Fără de Seamăn, în care să folosești predominant secvențe narrative.

Vei primi **26 de puncte** pentru conținutul compunerii și **14 puncte** pentru redactare.

Notă! Punctajul pentru redactare se acordă doar în cazul în care compunerea are minimum 150 de cuvinte și dezvoltă subiectul propus. Compunerea nu va avea titlu sau motto.